

# מחודדים

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

**אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים בין בים ובין ביבשה המקום ירחם עליהם וישמיעם ויציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלה ובזמן קריב ונאמר אמן:**

**סיכומי דף היומי**  
 מערכת: 073-249-0403  
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ  
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל  
 נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון  
 374

## בבא בתרא דף קמ"ד. יום שב"ק פר' וירא ט"ו חשוון תשפ"ה

דף קמ"ד - ע"א

**אדם חשוב,** כרב ספרא שאינו מניח לימודו לטרוח לאחרים וטורח בנכסי אביו כגון שלקח הממון ועשה בהם עיסקא הגם שאינו צריך לטרוח בו כל כך, הוא כאומר ראו מי שהניח לי אבא, והשביח לעצמו.

**אשה היורשת בנכסי בעלה** (כגון בת בין הבנות) והשביחה את הנכסים השביחה לאמצע, אף על גב שאין דרכה לטרוח, ואם אמרה לבית דין ראו מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת השביחה לעצמה, ואין אומרים שכיון ששבח הוא לה שעושה בנכסי יתומים מחלה וחזרה ממה שאומרת.

**המשיא אשה** לבנו הגדול, לבתולה, והיא אשתו ראשונה והשיאו ראשון, בבית, קנה הבית.

**ייחד לו אביו בית** שיש לו עליה בית קנה, עליה לא קנה. ואיבעיא, בבית ואכסדרה ובשני בתים זה לפני זה.

**באוצר אביו בתוך הבית** - לא קנה הבית אלא כלי הבית, וגם אם הניח שם שובך יונים לנהרדעא, או אפילו כלי מלא דגים מטוגנים בשמן לרב יהודה ורב פפי, מר זוטרא תלה סנדל, רב אשי תלה כוס שמן.

**ג' הלכות שתיקנו חכמים הלכה ובלוי טעם, א.** משיא בנו בבית קנה. **ב.** הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא. **ג.** מנה לי בידך תנהו לפלוני במעמד שלשתן (מפקיד ונפקד ומקבל מתנה) קנה.

דף קמ"ד - ע"ב

**משנה. אחים שותפים שנפל אחד מהם מחמת האב לאומנות המלך** שמעמידים מבית זה חודש אחד וכן מכל בתי העיר, אם מינהו גבאי או שוטר ולוחם, הרוויח לאמצע. אם מחמת האחים מינהו הריווח לאחים אף שחריף יותר, ואם מחמת חריפותו הריווח לו.

**אחד מאחים שלקח מאתיים זוז ללמוד תורה או אומנות** יכולים אחים לומר לו אם אתה אצלינו יש לך מזונות, שברכת הבית ברובה ואם הוא עמהם מתברך בגללו, ואם אין הוא אצלם יפחתו לו מזונות כפי חיסרון ברכת הבית בגללו.

**חלה ונתרפא,** אם חלה בפשיעה והיינו צנים פחים שהוא בידי אדם כמו שנאמר 'צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם' מתרפא משל עצמו, ואם באונס נתרפא מהאמצע.

**משנה. שלח האב אחד מהבנים לשמוח עם חתן ובידו דורונות,** וזה שושבינות, שנוטל דורון לשמחת חופת חבירו ואוכל עמו ויחזיר לו כשישא אשה, כשהיא חוזרת הרי היא חוזרת לאותו הבן, ולרב אסי אם שלח בסתם על ידי אחד מבניו ולא

פירש שלדעת בן זה שלח כשחוזרת חוזרת לאמצע. נשתלחה לאביו חוזרת מהאמצע כשצריך להחזירה.

**שושבינות נגבית בבית דין,** אבל השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן אינה נגבית בבית דין שהיא גמילות חסדים.

**מת הבן שנשתלח שושבינות בידו, וייבם אחד מהאחים אשתו,** ומן הדין היה שיטול השושבינות במקום אחיו אלא שקרייה רחמנא בכור שאינו נוטל בראוי, ולכן חוזרת לאמצע לשמואל בפירוש המשנה. ומדובר כגון שאותו שנשלח אליו השושבינות כבן הזה שמח עמו שבעת ימי משתה ולא הספיק לפרוע הדורון עד שמת, ואם לא יכול לומר תנו לי שושביני ואשמח עמו ואינו צריך לשלם שושבינות ליורשים.

## בבא בתרא דף קמ"ה. יום א' פר' חיי שרה ט"ז חשוון תשפ"ה

דף קמ"ה - ע"א

**מקום שנהגו להחזיר קידושין מחזירים, ובמקום שנהגו שלא להחזיר אין מחזירים,** לרב יוסף בר אבא אמר מר עוקבא אמר שמואל מדובר כשמתה היא, אבל אם מת הוא לא מחזירים שיכולה שתאמר תנו לי בעלי ואשמח עמו שמזומנת להשלים תנאי קידושין ואין העיכוב תלוי בה. ואם חזר בו ורוצה לגרשה אין מחזירים, **ובמתה היא - לרבי נתן:** במקום שנהגו להחזיר מחזירים, שקידושין לא לטיבועין ניתנו שאם תמות יהיו אבודים ולא יחזירו לו. **לרבי יהודה:** אין מחזירים שניתנו לטיבועין, אבל תכשיטים ששולח לארוסתו לאחר שקידשה תלוי במנהג.

**כהן שקידש בכיכר (כ"ה מנה) ונאנסה שצריך לגרשה לפני הנישואין**

**לרבי מאיר:** בתולה גובה מאתיים, ואלמנה מנה, מלבד הקידושין שלא מחזיר שניתנו לטיבועין.

**לרבי יהודה:** בתולה גובה מאתיים, ואלמנה מנה, מהכיכר ומחזרת לו השאר שלא ניתנו לטיבועין.

**לרבי יוסי:** מסתפק אם ניתנו לטיבועין או לא ולכן חולקים, ואם קידש אלמנה בעשרים שקלים שהם שמונים זוז צריכה להחזיר ארבעים זוז וחושבת בכתובה, ונותן לה שלושים חצאי שקלים שהם שישים זוז והיינו מנה בכתובה. ואם קידשה בשלושים שקלים שהם מאה ועשרים זוז חצייים תחשוב בכתובה והיינו שישים, ומוסיף לה עשרים חצאי שקל שהם ארבעים זוז.

**נהרדעא** הוא מקום שנהגו להחזיר קידושין ומחזירים. **ובשאר בבל** מוהר - ממון ששולח בימי אירוסין שיכתוב בכתובה חוזר, וקידושין - אינו חוזר.

**'להלכה'** בין מת הוא בין מתה היא או שהוא חזר בו, מוהר חוזר וקידושין אינו חוזרים. חזרה בה היא, **לרב פפא:** חוזר גם קידושין. **לאמימר:** קידושין אינו חוזר שמא יאמרו קידושין תופס באחותה ויסברו שהיה קידושי טעות ולא ישמעו מהגט.

חמיו תכשיטים ומיני פירות לכבוד אשתו. אכל או שתה שם בשווה דינר או יותר, סבלונות שעשוי ליבלות אינם נגבים אחרי מיתתו או מיתתה או לאחר שמגרשה, שמחמת שמחת אכילתו עמהם מחל. סבלונות שעשוי ליבלות ולא בלו, בתכשיטים חשובים איבעיא, ובדבר מועט כצעפים וקישורי נשים מחל, סבלונות שאינם עשוי ליבלות, נגבים, אם שלח סבלונות בתנאי שיחזרו עמה לבית בעלה כגון שהיו מרובים, נגבים. אם אמר שתשתמש בהם בבית אביה כגון שהיו מועטים, אין נגבין.

**איבעיא** אם הסבלונות נגבים, א. בשלח הבעל שליח לבית חמיו. ב. בשיגרו אליו סעודת חתן. ג. כשהוציאו לו לפתח בית חמיו לאכול או לשתות, אם הוא כבית חמיו. [לרבא באכל בחצי או שלישי או רביעי דינר, אם גובה חצי או שלישי או רביעי מהסבלונות]. ד. כשהשביחו הסבלונות, אם כיון שחוזר אליו הוא כהשביח ברשותו, או שכיון שצריכה לשלם אם נגב או נאבד השביח ברשותה.

**מעשה** באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת. קא משמע לן חשיבות ארץ ישראל שממהרת לבשל פירותיה בעצרת. או שאם טען הבעל יין ושמן שלחתי לך בעצרת נאמן.

**דף קמ"ז - ע"ב**

**הנכנס לבדוק אשתו** אם היא בעלת מום ובדעתו לגרשה על דעת זה והתברר שאיננה בעלת מום ובתוך כך מתה, [וכן כל שמתה אשתו מתוך קטטה שהיה בדעתו לגרשה] כיון שמתה קודם שהתפיסו, אינו יורשה.

**השולח סבלונות לאשתו וחזר בו ומגרשה**, סבלונות שאינם עשוי ליבלות חוזרים, אבל מאכל ומשתה ששלח לבית חמיו אינם חוזרים [אם לא פירש שיחזרו לו]. **חזרה בה היא** מחזירה אפילו אגודה של ירק, אבל שמין להם דמי בשר בפחות שלישי מדמיו.

**משנה. שכיב מרע** שכתב כל נכסיו לאחרים או חילק על פיו וקנו מידו, אם שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת. אם לא שייר קרקע כל שהוא, אם מת מתנתו קיימת ואם עמד חוזר אליו, שהולכים בתר אומדנא שכיון שלא שייר בוודאי מחמת שנתייאש מהחיים נתן, ואם יחיה לא נתן.

**הלך בנו למדינת הים ושמע שמת בנו וכתב נכסיו לאחר ומת בנו, לחכמים:** מתנתו מתנה שלא פירש שנותן מחמת מיתת בנו. **לרבי שמעון בן מנסיא:** אין מתנתו מתנה. **'הטעם'** לרב נחמן: טעמו משום שסובר שהולכים אחרי אומדנא בכל מקום שנתן רק מחמת שחשב שמת בנו, לרב ששת: משום שהוא אומדנא שמוכיח שרק כשמע שמת בנו נתן, אבל חולה שרוב החולים לחיים, אין אומדנא שמוכח כל כך.

**בראשונה היו אומרים** היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי ולא אמר תנו, כותבים ונותנים שעל מנת לתת לאשתו אמר ומתוך דאגתו שכת. **חזרו לומר** אף המפרש מיבשה לים והיוצא בשיירה. ורבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן שקרוב למיתה. **'הטעם'** לרב ששת: שהולכים אחר אומדנא, לרב נחמן: כיון שאמר כתבו גילה דעתו שרוצה לתת גט.

**בבא בתרא דף קמ"ז. יום ג' פר' חיי שרה**  
**"י"ח חשון תשפ"ה**

**דף קמ"ז - ע"א**

**שכיב מרע** שאמר כמדומה הייתי שיש לי בן, או אמר כמדומה הייתי שאשתי מעוברת ועכשיו שנודע לי שאין לי בן או שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני, ונודע שיש לו בן או שאשתו מעוברת, אין מתנתו מתנה. וגם לרבנן שלא הולכים אחרי אומדנא שהרי פירש שאם היה בנו קיים היה נותן לו, ולא אומרים שהזכיר צערו שאין לו בן להוריש אבל לא תלה מתנתו בכך.

**חמשה דברים נאמרו בשושבינות**, א. נגבית בבית דין, ב. וחוזר בעונתה, שהוא כמלוה שיחזיר לו בעונת שמחתו, ופירעון מלוה הולך אחרי קביעות זמן שקבע המלוה והיינו בזמן שמחתו ולא קודם. ג. ואין בה משום ריבית שלא נתן לו על דעת ריבית רק מתוך שמחת ריעות, ד. ואין השביעית משמטת ולא אומרים 'לא יגוש' שאין זמנה בשמיטה רק בעונת שמחתו, ה. ואין הבכור נוטל בה פי שנים שהוא ראוי ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק.

**אם מי שצריך להחזיר השושבינות היה בעיר**, היה צריך לבוא ונגבית בבית דין, וכן אם שמע קול הפעמון היה צריך לבוא, ואם לא שמע היה לו להודיע ואם לא הודיע יש לו עליו תרעומת, אבל צריך לשלם, ומנכה דמי האכילה שלא אכל עמו זוז, ואם נתחייב ד' זוז משושבינות שאז מאכילים אותו בריווח מנכה ב' זוז, וכן כל אדם לפי החשיבות.

**עשה עמו שמחה מפורסמת בגלוי וביקש לעשות עמו בצנעא** יכול לומר לו בפומבי אעשה עמך כמו שעשיתי לך, וכן הדין בעשה עמו בבתולה וביקש לעשות עמו באלמנה, ובעשה עמו באשה שניה וביקש לעשות עמו בראשונה, ובעשה עמו באשה אחת וביקש לעשות עמו בשתים.

**עשיר בשדות וקרמים וזיתים שנראה לבריות והעושר גלוי** - זה בעל הגדות שדורש בכל מקום ברבים מתוך שלא צריכות עיון. **עשיר כשולחני שמשתכר במיני מטבעות ועשיר שיש לו בתים הרבה שמשתכר בהם תמיד או הרבה טעמים של שמן הבא מתקוע** - זה בעל פלפול שמרוויח בפלפול הרבה טעמים. **עשיר בדבר המדוד והכמוס כתבואה שלא משתכרים בה תמיד רק מכניסים לאוצר וכשיגיע עת מכירה ישתכר** - זה בעל שמועות כשיגיע עת הוראה יגלה שמועות, כולם צריכים לבעלי חטים סוגיות התלמוד ותירוצי המשניות והברייתות.

**'כל ימי עני רעים וטוב לב משתה תמיד'**,

**לרבי זירא אמר רב: כל ימי עני רעים** - בעלי תלמוד שממית עצמו לכווין הלכות ולתרץ הוויות, **וטוב לב משתה תמיד** - בעל משנה.

**לרבא: כל ימי עני רעים** - בעל משנה שאינו יכול להורות הלכה ואינו יודע לתרץ כשחולקות זה על זה, **וטוב לב משתה תמיד** - בעל תלמוד שבכוחו להורות הלכה למעשה [וכן פירש 'מסיע אבנים יעצב בהם' אלו בעלי משנה, 'בוקע עצים יסכן בהם' (לשון חמימות והנאה) אלו בעלי תלמוד].

**לרבי חנינא: כל ימי עני רעים** - זה שיש לו אשה רעה, **וטוב לב משתה תמיד** - זה שיש לו אשה טובה.

**לרבי ינאי: כל ימי עני רעים** - זה איסטגניס, **וטוב לב משתה תמיד** - זה שדעתו יפה ואין מזיק לו שום דבר מיאוס.

**לרבי יוחנן: כל ימי עני רעים** - זה רחמן שליבו בוכה תמיד על המאורעות, **וטוב לב משתה תמיד** - זה אכזרי.

**לרבי יהושע בן לוי: כל ימי עני רעים** - זה שדעתו קצרה, **וטוב לב משתה תמיד** - זה שדעתו רחבה.

**'כל ימי עני רעים'** אף שבשבתות ובימים טובים יש לו מזונות, שינוי וסת (שבחול אוכל פת חריבה ובשבת אוכל בשר) תחילת חולי מעיים.

**כתב בספר בן סירא** ששלמה המלך אמר שרק ימי עני רעים אבל בלילות כשישן יש לו מנוחה, ובן סירא אומר שגם בלילות, כי בשפל גגים גגו ונמצא דלף טורדו ביום סגריר, והזבל שהביא לכרם נשפך ונופל לכרמים אחרים של עשירים.

**בבא בתרא דף קמ"ז. יום ב' פר' חיי שרה**  
**"י"ז חשון תשפ"ה**

**דף קמ"ז - ע"א**

**משנה. דין הסבלונות, חתן ששולח אחרי הקידושין לבית**

דף קמ"ח - ע"א

**שכיב מרע שאמר** תנו הלוואתי שחייב לי פלוני במלוה על פה לפלוני, הלוואתו לפלוני. ואף שבבריא אינו יכול להקנות מלוה על פה שלהוצאה ניתנה, **לרב פפא:** הואיל וישנו בירושה שירוש יורש, ישנו במתנת שכיב מרע שכירושה עשו רבנן. **לרב אחא בריה דרב איקא:** הואיל וישנו בבריא כשמקנה במעמד שלשתן ישנו במתנת שכיב מרע.

**מכר גוף הדקל לאחד, והפירות לאחר,** איבעיא, אם אומרים שכשמכר הדקל שייר לעצמו מקום הפירות שהם ענפי האילן, וכשנתן לשני הפירות עדיין שייר לעצמו מקום הפירות, ודינו כמתנת שכיב מרע ששייר קרקע כל שהוא שמתנתו מתנה. או כשנתן הדקל לראשון נתן לו גם מקום צמיחת הפירות.

**מכר הדקל ואמר לו חוץ מהפירות,** כיון שהוא לשון מיותר שהרי נתן לו מקודם רק דקל בלי פירות, אומרים ששייר לעצמו מקום הפירות, וכרב זביד שדורשים לישנא יתרא.

דף קמ"ח - ע"ב

**המוכר בית - לא מכר העליה שעל גג הבית, המוכר בית ואמר על מנת שהדיוטא העליונה שלו -** כיון שהוא לשון מיותר אומרים שרצה לשייר לעצמו מקום בחצר שלפני הבית, שאם רוצה להוציא זיזים מדיוטא העליונה לשם מוציא. **מכר בית לאחד ודיוטא לאחד -** איבעיא אי הוא לשון מיותר. **מכר הבית ואמר חוץ מדיוטא -** הוי כאומר על מנת ושייר מקום זיזים.

**שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים -** אם משעה ראשונה היה בדעתו לחלק כל נכסיו ולא לשייר כלום, אם מת קנו כולם ואם עמד חוזר בכולם. אם לאחר שחילק מקצת שתק ולא רצה לחלק עוד, [שהשכיב מרע מדייק ונותן ובוודאי לא שתק משום שצריך לעיין למי לתת] ונמלך לחלק כל הנותר - מת קנו כולם, ואם עמד אינו חוזר אלא באחרון שלא היה במתנה שיוור אבל הראשונים קנו שהרי היה שיוור במתנתם.

**שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ועמד,** אינו חוזר שחוששים שמה יש לו נכסים במדינה אחרת. ובמשנה האומרת שאין מתנתו קיימת, **לרב חמא:** באומר כל נכסי נתונים לפלוני ופלוני, וברור לנו שלא שייר שהרי אמר בפירוש כל נכסי ולא שייר כלום, **למר בר רב אשי:** במוחזק לנו שאין לו.

**שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד וחזר בו ונתן מקצת לאחר,** הוא חזרה בכולה, וראשון לא קנה, ושני קנה בין מת בין שעמד שנתן לו מתנה במקצת שהוא מתנה. **כתב מקצת נכסים לאחד ונמלך וכתב המותר לאחר** אם מת קנו שניהם, אם עמד ראשון קנה שהיה מתנה במקצת, ושני לא קנה.

**איבעיא,** האם שכיב מרע יכול לחזור בו, א. אם הקדיש כל נכסיו אם אומרים שהקדיש בלב שלם. ב. אם הפקיר כל נכסיו אם כוונתו לשמים אם אומרים שהוציאו מדעתו ואינו חפץ בחזרתו. ג. אם חילק כל נכסיו לעניים אם יד עניים כיד הקדש, תיקו.

לזכות הינדא בת מרים לאה לברכה והצלחה  
ולסייעתא דשמיא בכל העינינים

דף קמ"ט - ע"א

**שכיב מרע מקנה בלשונות האלו,** שאומר 'יטול' פלוני את נכסי או 'זכה' או 'חזיק' או 'יקנה', או 'יחסין' 'זירת' בראוי ליורשו כרבי יוחנן בן ברוקה, כולם לשון מתנה הם. **'איבעיא'** אם אמר

**לרב זירא אמר רב:** מהתורה, שנאמר 'והעברתם את נחלתו' שהוא מיותר לדרוש שיש לך העברה אחרת שהיא כירושה, וזו מתנת שכיב מרע. ולרבי לומדים מזה שבת מעברת נחלה משבט לשבט על ידי שבעלה או בנה יורשים אותה.

**לרב נחמן אמר רבה בר אבוח:** מהתורה, שנאמר 'ונתתם את נחלתו לאחיו', שמיותר 'ונתתם', ודורשים שיש לך נתינה אחרת שהיא כזו, וזו מתנת שכיב מרע, ולר' זירא לשון 'ונתתם' הוא דרך לשון הפסוק.

**לרב מנשיא בר ירמיה:** מהתורה, שנאמר 'בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה', בצוואה בעלמא.

**לרמי בר יחזקאל:** מהתורה, שנאמר 'ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו וגו' ויצו אל ביתו ויחנק', בצוואה בעלמא.

**לרבא אמר רב נחמן:** מדרבנן בעלמא הוא, שמה תיטרף דעתו עליו מתוך צער שידע שלא מקיימים צוואתו (ע"ב).

שלושה דברים ציוה אחיתופל לבניו

א. אל תהיו במחלוקת, ב. ואל תמרדו במלכות בית דוד, ג. ויום טוב של עצרת אם תראוהו ברור, היינו, למר זוטרא: בלול ומעונן, ולנהרדעי בשם ר' יעקב: הפירוש שאף אם הוא יום המעונן ורוח צפונית מנשבת הוא כברור, זרעו חיטים, שמצליחים באותה שנה.

**לרב יצחק בר אבדימי:** סימני תבואות אם יצליחו סומכים על חג הסוכות שבו נידונים על המים, שבמוצאי יום טוב האחרון של חג כולם צופים לעשן של המערכה, **נטה כלפי צפון** עניים שמחים ובעלי בתים עצובים מפני שגשמי שנה מרובין ופירות מרקיבים וזולים, **נטה כלפי דרום** עניים עצובים ובעלי בתים שמחים מפני שגשמי שנה מועטים ופירות משתמרים ויקרים, **נטה כלפי מזרח** כולם שמחים שמערבית ממטרת במדה והפירות אינם ביוקר, **נטה כלפי מערב** כולם עצובים שמזרחית מונעת מטר ומביאה בצורת ויוקר גדול, וזה לבני ארץ ישראל שגבוהה וצריכה להרבה מטר. אבל לבני בבל השוכנים במצולה וארצם מלוחלחת ולא צריכים כל כך למטר מערבית קשה להם שממטרת יותר מדאי ומזרחית יפה להם.

**רוח צפונית** יפה לחיטים בשעה שהביאו שליש שאינם צריכים למטר, וקשה לזיתים בשעה שיניצו שהשולחן בצפון ולכן צפונית יפה לחיטים. **רוח דרומית** קשה לחיטים בשעה שהביאו שליש ויפה לזיתים בשעה שיניצו שהמנורה בדרום ולכן דרומית יפה לזיתים.

**יום טוב של עצרת** ברור, סימן יפה לכל השנה כולה.

**יום ראשון של ראש השנה,** אם חם רוב השנה חם, ואם קר רוב השנה קר, ונפקא מינה לתפילת כהן גדול שלפי העניין שיראה בראש השנה יתפלל ביום הכיפורים.

דף קמ"ז - ע"ב

**המוכר שטר חוב לחבירו וחזר המוכר ומחל,** מחול, שהלוקח לא זכה רק בחוב של המלוה, אבל לא נעקר שיעבוד ממלוה [אבל המעות יחזיר ללוקח שהרי הפסיד המעות]. וכן יורש של המלוה יכול למחול. אבל אם נתנו במתנת שכיב מרע אמר רב נחמן שאינו יכול למחול, שעשו חכמים מתנת שכיב מרע כמתנה מדאורייתא.

**שכיב מרע שאמר** ידור פלוני בבית זה יאכל פלוני פירות דקל זה, לא אמר כלום עד שיאמר תנו בית זה לפלוני וידור בו, דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו. והטעם, משום שהדירה אין בה ממש להקנותה, והפירות לא באו לעולם, ודבר שאין יכול לקנות במתנת בריא אין גם במתנת שכיב מרע.

‘יהנה בהם’ או ‘יראה בהם’ או ‘עמוד בהם’ או ‘ישען בהם’, אם כוונתו למתנה גמורה או לא.

**שיכב מרע שמכר כל נכסיו ועמד**, אם המעות בעיין חוזר, שהשאיך כדי שיוכל לחזור ולקנות. הודה על נכסים שהם של פלוני, זכה בהם פלוני.

**איסור גיורא היו לו בפיקדון אצל רבא י"ב אלף זוז**, ובנו רב מרי הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, ולא היה רב מרי יכול לזכות בממון זה משום צד. **משום ירושה** - שאינו בן ירושה הוא, **משום מתנת שיכב מרע** - כיון שאינו בירושה אינו גם במתנה שכירושה עשו רבנן, **במשיכה** - שאינו בידו, **בחליפין** - שאין מטבע נקנה בחליפין, **אגב קרקע** - שאין לו קרקע, **במעמד שלשתן** שלא ירצה רבא לבוא, ולבסוף הקנה בהודאה שהודה שהם של רב מרי.

**דף קמ"ט - ע"ב**

**שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, לרב יהודה אמר רב**: כל שהוא היינו קרקע כדי פרנסתו. **לרב ירמיה בר אבא**: מטלטלים כדי פרנסתו. **לרב ששת** מכוונים דבריהם, שהטעם בשירור מתנתו מתנה משום שסומך עליהם כשיעמוד מהחולי, ולכן גם במטלטלים. **לרב יוסף**: אינו מכוון, שהרי אמרו במשנה קרקע ולא מטלטלים, כל שהוא ולא כדי פרנסתו. ומה שתנן שהכותב נכסיו לעבד שאם שייר קרקע לא יצא בן חורין ואמר רב דימי שהוא הדין אם שייר מטלטלים, נקט קרקע משום שהרישא מיירי בקרקע. ומה שתנן גבי ראשית הגז שלחכמים שיעורה חמש רחלות גוזזות כל שהם ואמר רב שהם מנה ופרס, משום שר' דוסא נקט שיעור גדול ונקטו שיעור קטן קורא לה כל שהם.

**הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין**, שהעבד בכלל נכסים. **לרבנן**: שייר קרקע כל שהוא - לא יצא בן חורין, שהעבד הוקש לקרקעות ושמה נתכווין לשייר העבד, ונמצא שאינו בן חורין וגם נכסים לא קנה. **שייר מטלטלים כל שהוא** - לא יצא בן חורין, שהעבד מטלטל הוא. **שייר שדה פלונית** - הרי הוא בן חורין, שהעבד אינו בכלל אותו כשדה. **לרבי שמעון**: לעולם הוא בן חורין שקרקע שייר ולא עבד, עד שיאמר כל נכסי נתונים לפלוני עבדי חוץ מאחד מריבוא שבהם, שלא יצא בן חורין, שעל העבד התכווין וכתב לו דרך כבוד.

**בבא בתרא דף ק"ג. יום ו' פר' חיי שרה**  
**כ"א חשוון תשפ"ה**

**דף ק"ג - ע"א**

**הכותב נכסיו לבניו**, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה שבקרקע זה מחלה כתובתה, אבל כתב לה מטלטלים כל שהוא לא אבדה כתובתה, שהכתובה גובה מקרקע ולא מטלטל.

**קרקע כל שהוא**, חייבת בפאה, ובביכורים, ולכתוב עליה פרזבול (שתקנו רבנן שאם יש ללוה קרקע הוא כמו לו משכון שאין שביעת משמי טה), ולקנות אגב נכסים שאין להם אחריות. אבל וידוי מעשר הגם שנאמר 'ואת האדמה אשר נתת לנו', גם אם אין לו קרקע מתוודה, 'לנו' הכל ישראל מדובר הראויים לקחת חלק בארץ.

**שיעור ראשית הגז, לרבי דוסא בן הרכינס**: צריך ה' רחלות שכל אחד גוזזת מנה ופרס. **לחכמים**: ה' רחלות גוזזות כל שהם והיינו חמישית מנה ופרס לכל אחד.

**הכותב מטלטלי לפלוני** - קנה כל תשמישו חוץ מחיטים ושעורים ובהמות. הכותב **כל מטלטלי לפלוני** - קנה גם חיטים ושעורים, וגם ריחיים העליונה, שרגילים לקחת משם כדי לתקנה, ולא ריחיים התחתונה, שמתקנים אותה במקומה.

**הכותב כל שמטלטל** - קנה גם ריחיים התחתונה, שכל שיכולים לטלטל נתכווין.

**איבעיא**, עבד לעניין מתנה אם הוא כקרקע או כמטלטלים.

**המוכר את העיר** - מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבד ובית השלחין, אבל לא את המטלטלים. **אם אמר היא וכל מה שבתוכה** - גם אם היו בה בהמה או עבדים [שהם כקרקע או מטלטלי שניידים, ולא ככל קרקע או מטלטלים], הרי כולם מכורים.

**הכותב נכסים לעבדו ושייר מטלטלים כל שהוא**, לא יצא בן חורין, **לרבא**: משום שעבד הוא מטלטל. **לרב אשי**: משום דעבד לומדים לה לה מגט אשה שצריך כריתות, וכיון ששייר מטלטלים אין בשטר זה כריתות גמורה שגם זכות האדון כתוב בו, או שכיון ששייר מטלטלים אולי התכווין לשייר עבדו בכלל מטלטלים ואין זה כריתות.

**דף ק"ג - ע"ב**

**חמשה נותני מתנה דינם חלוק בנותנים כל נכסיהם מאם שייר קצת**. **שיכב מרע** שכתב כל נכסיו לאחרים ושייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, לא שייר קרקע כל שהוא אין מתנתו קיימת. **עבד** הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין, שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. **אשתו** הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא. **בניו** הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה. **מברחת** אלמנה שרוצה להינשא ולהבריא בעלה מנכסיה ואם תתאלמן או תתגרש יחזרו לה נכסיה, צריכה שתכתוב כל נכסיה לאחר, שכיון שלא שיירה כלום בוודאי לא נתנה לזה רק בשביל שרוצה להינשא ולכשתרצה יחזרו לה, ועשאו אצל בעל כנכסים שאינם ידועים לו, כשיטת רבן שמעון בן גמליאל, אבל אם שיירה כל שהוא קנה מקבל המתנה ולא יחזרו לה הנכסים. ובכל חמישה אלו גם מטלטלים הם שיויר, חוץ מכתובה שמטלטלים לא נחשב שיויר, **לאמימר**: מטלטלים שכתובים בכתובה והם בעיין הם שיויר לפי שסובר שגובה כתובתה מהם.

**נותן מתנה שכתב נכסי לפלוני, עבדו** בכלל זה שנקרא נכסים, שתנן הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין. **קרקע** נקרא נכסים, שתנן נכסים שיש להם אחריות נקנה בכסף ובשטר ובחזקה. **גלימא** נקרא נכסים, שתנן ושאיין להם אחריות אינם נקנים אלא במשיכה, ומדובר הרישא שתנן נכסים. **מעוות** נקראו נכסים, שתנן ושאיין להם אחריות נקנה עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה, ומדובר גם במעות, כרב פפא שהיו בני חוזאי חייבים לו י"ב אלף זוז ושלח לרב שמואל בר אחא לגבותו והקנה לו המעות בתורת הרשאה אגב קרקע של סף כניסת ביתו. **שטר** נקרא נכסים, שאמר רבה בר יצחק, שני שטרות הם, אמר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו שטר - יכול לחזור מייפוי כח ששטר כל זמן שלא נמסר, ואין יכול לחזור מהשדה אחר שזכו בה בקניין. אמר על מנת שתכתבו לו השטר - חוזר מהמתנה עד שיתנו השטר. ואמר רב הונא שטר שלישי. אם קדם מוכר וכתב השטר שלא בפני לוקח להיות מזומן ללוקח כשירצה למוכרו - כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר אגביה בכל מקום שהוא, שלדעת כן מכר לו השדה שיקנה הלוקח בשטר הנכתב לשמו, והרי ששטר הוא כנכסים שאין להם אחריות. **בהמה** נקרא נכסים, שתנן המקדיש נכסים והיה בהם דברים הראוי למזבח, יינות שמנים ועופות. **תפילין** נקרא נכסים, שתנן המקדיש נכסיו אף תפילין בכלל, ופודה בשווי. **ספר תורה** איבעיא אם נקרא נכסים, כיון שאסור למכור אינו בכלל נכסים, או כיון שנמכר ללמוד תורה ולישא אשה נקרא נכסים, תיקו.